

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrť strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Zlato zrnje.

Ne zabavljaj čez vreme. Po dežju vedno zopet posije solnce. S slabo voljo vremena nič ne popraviš, samo sebi kvariš zdravje.

Ne skrbi samo za telo, temveč tudi za duševno hrano.

Najboljši odgovor na obrekovanje je, če ostanemo mirni in vztrajno vršimo svoje dolžnosti.

Ne delaj si nepotrebnih skrbi. S skrbjo si ne popraviš slabih razmer; to dosežeš le s treznim in premišljenim delom.

Ne zaničuj nobenega živega bitja. Vse je od boga in bog se izraža v vsem.

Ne onečaščaj si dneva s kislim obrazom. Pozdravi mlado jutro z zarjo zadovoljnosti v duši.

Nekaj je na svetu, česar ne premaga ves denar, kar ga je na svetu. In sicer napredovanje velikih misli.

Ljudje beže sami pred seboj v samotne kraje, na kmete, k morju in na hribe. Toda, če si svoboden človek, ti vsega tega ni treba. Pojdi sam vase. Kje moreš najti več miru in zadovoljnosti, kot v svoji lastni notranjosti. Tako pravi Rimljan Mark Avrelij.

Kmetski stan je podlaga človeške družbe, ker prideluje živež. Iz tega pa ne sledi, da bi imel posamezen kmečki mladenič pravico do preklinjanja, tepeža in poboja. Časti kmečkega stanu so vredni samo tisti njegovi člani, ki tudi sami svojemu stanu čast delajo.

Izreki o veri: **Perzijski**: Vsa pota peljejo k bogu. Velika je preproga, ki nam jo je razprostrl bog in krasne so njene barve. — **Kitajski** izrek: Veliki ljudje iščejo v verah resnico, omejeni duhovi vidijo v njih samo razlike. — **Hindostanski** izrek: Ljudje brez ljubezni vprašajo: Ali je ta človek tujec ali našega rodu. Ljubezen pa vidi v vseh ljudeh eno samo veliko družino. — **Kristusov** izrek: Nebesa so palača z mnogimi vrati, vsakdo pride notri lahko po svoji lastni poti. Ker, ali mari pismo vsi sinovi enega očeta?

Tekmovanje med državami.

Navadno se govori le o tekmovanju v oboroževanju med posameznimi državami; vendar je to oboroževanje samo ena vrsta splošnega tekmovanja. Najtrajnejših kulturnih oblik pa niso ustvarili najbolj bojeviti, temveč **najbolj miroljubni narodi**, ne Huni ali Arabci, temveč Kitajci ali Germani. S samimi bojnimi sredstvi se ne more razširiti noben narod. Kitajcev je **četrťina vseh ljudi na zemlji**, vsak četrťi človek je Kitajec. A vendar ni bilo nikoli na celem svetu z orožjem uničenih toliko ljudi, kot so premagali Kitajci tujih narodov **s plugom**, ter jih tako izročili počasni, brezbolestni smrti, da so poginili sami od sebe, na kar so oni mogočno zalili njih prostore, ko je narava enkrat opravila svojo izbiro. Pri tem nam niti ni treba prezreti, da so tudi kitajski vladarji bojevali hude boje, čestokrat grozovite uničevalne boje, mogoče najgrozovitejše in v največjem merilu, kar se jih je kdaj bojevalo. Vendar so bile te vojne **izjema** in so gotovo tekom tisočletne kitajske zgodovine mongolske in tatarske tolpe porezale mnogo več kitajskih glav, kot Kitajci svojim sovražnikom. Kitajska premoč je obstajala v tem, da so jim porezane glave **hitreje zopet narasle**, kot sovražnikom, in da so bili ter ostali vedno mojstri v vseh sposobnostih, ki cvetejo v **miru**. Kdo bi mogel navesti uničenje Indijancev v Ameriki kot velik protidokaz, kakor da vendarle en narod drugega iztisne **z orožjem** v roki. Vendar je to le na prvi pogled res. Beli rodovi bi bili tudi napram Indijancem ravno tako malo opravili samo s svojo vojno tehniko, kot napram Kitajcem in Japoncem, če bi se bili Indijanci znali dosti hitro oprostiti kot lovci prevelike odvisnosti od obširnih lovišč s tem, da bi se bili lotili pravočasno intenzivnejšega pridelovanja hrane **s kmetovanjem na manjšem kosu zemlje**. Kaj so pa koristile Špancem njih bojevalne zmožnosti za razširjenje njih plemena? Kaj Francozom njihove v

boju z Nemci? In kaj pomaga Nemcem njih izvrstna vojna tehnika kot silobran proti grozečemu naraščanju valov slovanskih narodov na vzhodu?

Pijonirji militarizma niso še nikdar izšli iz res močnih, to je dolgotrajnega obstanka in velikega razširjenja zmožnih narodov. Ti oznanjevalci izhajajo vedno iz takšnih narodov, kjer se je vsled krajevne gibljivosti razum **prezgodaj razvil** in ki so prisiljeni, da skušajo z **umetnimi** sredstvi čim dalj časa obdržati to svojo prednost prehitrega kulturnega razvitka pred na novo nastopajočimi človeškimi množicami, ki so sicer zaostalejše, pa krepkejše in številnejše. Napoleon, ustvaritelj modernega militarizma, si ni nikdar domišljjal, da bi se moglo Nemce trajno s Francoskega ven, potom Francozov ovladati. Znani so njegovi izreki, ki pričajo, da je mnogo več dal na bodočnost nemškega, kot svojega lastnega naroda. Napoleon ni bil orodje francoskega naroda, temveč orodje cele Evrope. Njegovi vojniki so se sicer bojevali za slavo Francije, nikakor pa ne za obstanek, temveč **na škodo** Francije. Glavni vzrok propadanju francoske obroditvene moči je v njih slavohlepnosti, da bi vzdržali slavo, ki si so jo pridobili pod Napoleonom, ki je nehote probujal dremajoče sile med vzhodnimi, telesno močnejšimi narodi. Ta slavohlepnost povzroča, da se francoski narod izčrpava s proizvajanjem raznih **varnostnih sredstev**. Če bi ne bilo misli maščevanja nad Nemci (radi izgubljene vojne l. 1871.), bi bili vložili Francozje svoje milijarde predvsem v **gospodarska podjetja**, tako jih pa porabljaajo za militariziranje vzhodnoevropskih Slovanov, da bi držali ž njimi v strahu Nemce. Kakor hitro neha militarizem služiti kot sredstvo za **razširjanje moči** kakega naroda, uničuje kot rak moči svojega lastnega naroda. To velja tudi o razmerju med Nemčijo in Rusijo. Nemški državnik napoleonskega kova bi se z zahodnimi državami znali poravnati in bi obrnili ost nemškega militarizma proti Rusom. Toda temu se upira nagon obstanka v hoencolernski vladarski hiši. Ta od-

vaja rajše veselje do uveljavljanja moči med ruskimi državniki rajše na vzhod, da svoje tem lažje obračajo nemoteno na razširjanje moči na zahodu. Toda na tej strani pa izgublja militarizem svoj pomen v tem razmerju, kot vežeta trgovina in promet gospodarske interese narodov. Zato pa tudi na Nemškem militarizem razjeda na znotraj. V njem moramo iskati vzroke, da narašča na Nemškem birokratizem in pouradenje gospodarskega življenja. Prvotna naloga militarizma je bilo **razširjanje torišča za gospodarska podjetja**. Dandanes pa to torišče z jalovim konzumom zožuje. Zato sili vse tako v uradniške službe, zato je prevladal med samimi uslužbenci in delavstvom v takšni meri umrtvijoči vzor sigurne preskrbe in pravice do pokojnine. »Vsled vlade birokratizma umira življenje našega ljudstva,« je dejal nekoč državni kancelar pl. Bethmann-Hollweg v državnem zboru. Končna posledica tega je, da je ljudstvo zasluženo od svoje lastne države. Ljudstvo postane nesposobno, da bi rabilo svojo državo **kot orodje**, temveč pusti, da pride navsezadnje v tuje roke, tako, da ga ti tuji potom lastne države izkoriščajo.

Militarizem ustvarja **umetna** obrambna sredstva v nadomestilo **naravnih**. Čim manj ima kak narod takšnih, tem več militarizma rabi. Rusi so bili v večini vseh vojn, kar so jih vojskovali, pobiti, in vendar so kljub vsem svojim mnogim premagam, **najneupogljivejši** narod, ki ima v Evropi, srednji in severni Aziji **najbolj gotovo bodočnost**. To pa radi **naravne** varnosti, ki jo nudi lega, prostranost in nedostopnost njihovih dežel. Angleži imajo naravno obrambo v morju, tako da so lahko države na celini daleč prehiteli glede gospodarskega razvitka in ustvarili veliko svetovno državo s tem, da so pustili **s svojim denarjem tuje narode izvojevati svoje vojne**. Med naravno varnost spadajo tudi **politični čuti in misli o vzajemnosti**. Amerikanci so prehiteli Evropejce z vzrejo novega človeškega enotnega tipa ter dosegli s tem velikansko prednost v razvoju. Po celi Severni Ameriki je mirovni ideal za celo belo pleme skoraj uresničen, v Južni pa že tudi večinoma; vsekakor prešinja vso Ameriko v nasprotju z raznimi evropskimi stremljenji po moči dandanes **en duh**. Nekoč je Napoleon brezuspešno poskušal Angležem zapreti dostop za celo evropsko celino; v Ameriki so pogoji za tako zaprtje napram tujcem dani. Kaj pa bi bila moderna Evropa, če bi ne mogla nič več nemoteno in brez prestanka dovajati ameriške surovine in hranil! **Štiri petine** tega, kar uživa angleški narod, je iz zamorskih, predvsem ameriških dežel. Zato bi bila celo **brez vsakršne mornarice** vsa Amerika, ki bi bila **ene misli, močnejša**, kot Angleška z vso svojo orjaško **pomorsko močjo**.

Države so pred vsem nekake **zavarovalnice**. Tekmovanje med njimi je omeje-

vano s tem, da ima vsaka država na svojem ozemlju kak monopol. Kdor je rojen na Nemškem, je prisiljen, da je nemški državljan, dokler se nahaja na ozemlju nemške države, in še nekaj dalj. Nazadnjaške države ravnajo s svojimi podaniki še vedno, kot posestniki s svojimi tlačani za časa tlake. Toda vrednost teh monopolov se je pa znatno zmanjšala vsled izpopolnitve prometnih sredstev naših strojnih časov. **Despotično** vladane države izgubljajo neprestano **najboljši človeški material** z izseljevanjem. Pomen tega pojava je še važnejši vsled tega: moderne zahodnoevropske izvozne veleobrti sprejemajo izseljniški tok, bežeč s kmetov, kjer je največji politični pritisk (nasilstvo), v svoje vele mestne rezervoarje; ker pa s temi domačimi močmi samo izdelke tujih dežel dovršujejo, postajajo pravzaprav samo **podružnice mladih zamorskih gospodarskih družb**. S tem postaja vse delo **odvisno v prvi vrsti od gospodarjev teh tujih dežel**. Da trpe evropske oblasti izvozno veleobrtnost, je to samo koncesija zamorskim tekmeccem. **Le na ta način** obdrže svoje ljudi kot podanike. Morajo jim pa pustiti užitek gmotnih in duševnih prednosti novih velikih kulturnih središč onstran morja. Če bi namreč hotele tuje surovine obdelovati pod enako neugodnimi pogoji, kot so bile navajene pri obdelovanju domačih surovin, bi se jim ljudje enostavno izselili.

Načelo o tekmovalju sili dandanes vse države, da posnemajo vse uspešne novotarije, ki so jih že drugod vpeljali. To velja na primer za **socijalno politiko**, s katero so začeli na Nemškem. Dandanes začinjajo posnemati Nemce celo Angleži in Zedinjene države, dežele, ki so dolgo časa lahko zasmehljivo gledale na take umetne varnostne naprave, ker so razpolagale s preobilico naravne varnosti. Amerikanski delavec je bil dosedaj s strani države **najbolj zanemarjen**, kar jih je bilo sploh v kulturnem okrožju belega plemena. In vendar so pokazala natančna raziskovanja, da so kljub temu v Ameriki enakovredne delavne moči več **kot dvakrat tako dobro plačane**, kot na Angleškem, Nemškem, ali Francoskem. **Umetna varnost nikoli ne more naravne popolnoma nadomestiti, ker je draga**. Za **najmočnejše narode so najboljša umetna varnostna sredstva**, katerih poraba mora ostati omejena na čim ožji krog. Pri tekmi med državami odločuje na koncu koncev nazadnje vendarle vselej **čim večja neodvisnost od umetnih varnostnih sredstev**, to je: **varen položaj dežele in njeno naravno bogastvo ter enotnost in razumnost prebivalstva**.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Razgled po svetu

Pet sodnikov, a nobenega človeka.

V ponedeljek je bila razglašena sodba v zadevi napada na gerenta Cuvaja, o katerem smo v »S. D.« že večkrat poročali. Pravnik Luka Jukić je bil obsojen **na smrt na vešalih**. Pet dijakov so obsodili **na petletno ječo**, enega **na šest let**, enega **na šest mesecev**. Kot smo že poročali, Jukića **ni mogoče smatrati za duševno zdravega človeka**, ostali obsojenci so pa **dečki od 15 do 20 let**. Ni čuda, da je izzvala ta obsodba še po mnogih krajih viharje. Veliki protestni shodi so se vršili v Splitu, v Dalmaciji, v Sarajevu, v Bosni in na Reki. V Splitu so nastale demonstracije, katerih se je udeležilo 11.000 ljudi, tako da je policija s težavo naredila red.

Mednarodno zborovanje »Svobodne Misli«.

Od 31. t. m. do 4. septembra se vrši v Monakovem mednarodno zborovanje svobodomislicev. Monakovo je glavno mesto Bavarske, razven Tirolske in Kranjske najbolj klerikalne dežele na svetu.

Turške homatije.

Turki nimajo dovolj komedij in težav, zato si jih še sami iščejo. Tako so v Kočanih napadli Bolgare in povzročili grozovito klanje, o katerem pročaju brzozavi sledeče podrobnosti:

Na semanji dan sta na trgu Kočanih eksplodirali zapored dve bombi, ki sta ubili deset oseb. Ljudje so se prestrašeno razpršili, tako da je bil trg mahoma prazen. Šele po preteku kake pol ure se je trg zopet napolnil. V tem trenutku je prišlo od ene strani vojaštvo, od druge strani pa orožništvo. Tako vojaki, kakor orožniki so brez vsakega vzroka z bajoneti naskočili množico, ki se ni mogla nikamor umakniti. Divjajočim vojakom so se pridružili še cigani, ki so z revolverji streljali na ljudstvo, ki je bilo vse po pretežni večini bolgarske narodnosti. Začelo se je **mesarsko klanje, ki je trajalo od 3. popoldne do 10. ponoči**. Šele ob tem času je hajmakam napravil konec zverskemu klanju ter poslal vojake v kasarne. Vojaki so med potoma **ropali in plenili krščanske prodajalne**. Mrtvece so prenesli na dvorišče bolgarske cerkve, kjer se je konstatiralo, da so bili mrtveci **oropani**. Po krvavem dogodku je hajmakam poklical k sebi zastopnika bolgarske duhovne oblasti ter ga **prisilil, podpisati izjavo, da so vsi Bolgari ubiti pri eksploziji dveh bomb na trgu**.

Komisija je dognala, da je **bilo ubitih 120, težko ranjenih pa 200**. Vendar pa natančno število vseh žrtev še ni znano, ker so mnogo ubitih in ranjenih Bolgarov prenesli v njihove rodne vasi. Kakor se za-

trjuje, so turški tolpi, ki je razsajala v Kočanih, poveljevali nekateri mestni prvaki in tudi nekateri mladi oficirji. Po celem Bolgarskem je nastalo vsled tega pokolja velikansko razburjenje; taki dogodki so kot olje na ogenj. Turki so se tako prestrašili posledic, da je ministrski svet sklenil, da dobe sorodniki ubitih Bolgarov 50.000 turških funtov, to je 1, 200.000 K odškodnine.

Strahovit potres na Turškem.

»Ena nesreča ne pride sama,« pravi. Za Turke to menda res velja. Laško-turška vojna, upori, politične zmešnjave, vsega tega še ni bilo dosti. V petek, 9. avgusta, jih je obiskal namreč še strahovit potres. Kolikor se dosedaj ve, je bilo **ubitih tisoč ljudi, nad 4000 je težko ranjenih, 2000 jih pa še pogrešajo.** Sodijo, da je vsled potresa **50.000 ljudi brez streha.** Potresni sunki se še ponavljajo. Ker ni mogoče takega števila mrtvecev hitro pokopati, je nevarnost, da se dosedanjim nesrečam ne pridružijo še kakšne kužne bolezni.

Naj navedemo nekaj podrobnosti o tej strahoviti nesreči, ki bodo bralce »Slovenskega Doma« gotovo zanimalo.

Turški zunanji minister potrjuje, da sta požar in potres popolnoma uničila mesto Myrio-filo in več drugih krajev. Mnogo oseb je bilo ranjenih in usmrčenih. V Jedrenju je 20 oseb poškodovanih, vendar se ni nihče ponesrečil. Termalni izvirk v Dedeagaču so se posušili. V mestecu Theristanis ob Marmarskem jezeru je 200 hiš pogorelo. 70 oseb je mrtvih, 150 oseb ranjenih, vse ostale hiše so se razrušile. Privatna poročila cenijo število mrtvih in ranjenih na tisoč. V Galipoli je bilo več vojakov ubitih. Tudi otok Marmara je mnogo trpel. Cerkev, hiše in šole so bile razrušene in več oseb je bilo usmrčenih. V Artaki je bilo več hiš razrušenih. Prebivalstvo kampira na prostem. Ministrski svet je sklenil darovati 3000 turških funtov za prvo pomoč. Tudi v Rodosto se je podrlo par hiš in mošeja. V sosednjem Spolarion se je podrlo 200 hiš, cerkev in šole. Sto oseb je bilo ubitih ali ranjenih. Pravijo, **da je bilo 28 mest in vasi,** v katerih stanujejo Grki, popolnoma porušeni. Konak v Adrianopolju je bil zelo poškodovan. Sosednja poslopja konaka in ječa so bila popolnoma razrušena. Štirje vojaki so bili usmrčeni. V vasi Bar pri Gallipolju je potres uničil 350 hiš. Eno dekle je bilo usmrčeno, šest oseb ranjenih. Več vasi je bilo razrušenih. Potres je poškodoval tudi več uradnih poslopij, v katerih se nahajajo finančno, naučno in poštno ministrstvo. — Berolinski »Lokalanzeiger« poroča iz Carigrada: Notranje ministrstvo je poslalo pet parnikov z živili in medikamenti v Čakai. Mnogo ranjencev in sirot so včeraj prepeljali v Carigrad ter jih odpeljali v bolnice. V nedeljo zvečer ob 9. so zopet čutili rahel sunek. Poslopje fi-

nančnega ministrstva je bilo poškodovano. V Gallipoli je odplul torpedni čoln z zdravniki in živili.

Slovenija

s **Klerikalci stavijo Sokola Orlom za vzgled.** V Ljubljani izdaja katoliški župnik gosp. Kalan abstinentski mesečnik »Zlato Dobo«. Zadnja »Zlata Doba« piše: »Sokolski telovadec Stane Vidmar, ki je dobil prvenstvo na telovadni tekmi v Pragi, je **abstinent. To nam je naročeno, naj pove-mo našim Orlom.** Zapomnimo si to priporočilo, kadar bomo slišali zopet, kako grmi s prižnic »božja« beseda proti Sokolom. Sama »Zlata Doba« je s tem opozorilom priznala, da če je mladenič Sokol, zato še ne bo »frdaman«, ampak da je lahko celo »katoliškim« telovadcem Orlom za vzgled treznega življenja.

s **Zborovanje slovenskih učiteljev.**

Dne 10. in 11. t. m. se je vršila v Celju glavna skupščina avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev. Od 118 priglašanih zastopnikov jih je prišlo vključno velikim daljavam 103. »Zveza« je štela 25 društev s 66 častnimi, **1436 pravimi** in 20 podpor-nimi člani. Ta društva so priredila lansko leto 122 zborovanj z 99 predavanji. — **Slovansko napredno učitelstvo v Avstriji** je zvezano v organizaciji, ki šteje **27.000 članov.**

s **Prečinske volilne sleparije pred sodiščem.** Pri razpravi o teh sleparijah, ki se je vršila dne 10. t. m. pred novomeškim sodiščem, so bili vsi trije obtoženci, župan Vintar, Drenik in Zdravje **oproščeni.** V interesu »visoke« politike, da ostane »neznan« vlomilec v prostor, kjer so bile volilne listine shranjene, še za naprej »neznan«.

s **Bivši klerikalni poslanec o klerikalnem deželnem gospodarstvu.** Kot je našim čitateljem znano, je podvrgel Lampetovo deželno gospodarstvo ostri presoji in obsoji tudi bivši **klerikalni poslanec Mandelj** v slovenskem znanstvenem listu »Veda«. Mandelj je bil namreč prvi izmed pokorne čete klerikalnih poslancev, ki je začel med njimi misliti **z lastno glavo.** Zato je takoj videl, da tako pri deželi ne pojde več, kot se dela sedaj. Ko s svojimi treznimi mislimi ni mogel prodreti, je vrnil klerikalni stranki svoj mandat nazaj, zahvalil se za poslaniško čast, ker ni hotel biti odgovoren za to »gospodarstvo«. Na njegov stvarni članek je odgovoril g. dr. Lampe tako, kot se v resni javnosti ne odgovarja. Na to mu je Mandelj zopet odgovoril v »Vedi«, kjer pravi med drugim tudi to-le: »Na osebne napade (dr. Lampeta namreč!) ne odgovarjam, **ker mi vzgoja, moje socijalno stališče, in pa dostopnost** te smotre branijo, da bi na **brezprimerno žaljive napade** odgovarjal z enakim orožjem. Moj odgovor bode po-

temtakem docela stvaren«. — Tako sodi o dr. Lampetu **klerikalec, njegov bivši tovariš v deželnem zboru.** Če bi taka treznost prevladala med klerikalnimi veljaki in po klerikalnem časopisju, bi bilo pač mnogo manj sovraštva in podivjanosti po deželi, kot ga je tako. — Gotovo bo naše čitatelje zanimal iz Mandljevega članka oni odstavek, kjer izreka splošno mnenje o klerikalnem gospodarstvu pri deželi, in kako bi se bilo dalo to zavoženost prepričati: »Na tozadevno z m e r j a n j e in dalje na nemoška očitanja (Namreč Lampetova. — Ur.) povemo pa to-le: Deželne finance koncem leta 1907. niso bile slabe, tudi koncem leta 1910. še ne, vendar pa že na začetku poti, ki pelje nizdol v slabe finance. Zakaj? Ker se ne upošteva načelo, **da se morajo redni izdatki deželnega zaklada pokrivati docela z rednimi dohodki** To načelo se mora v naši deželi tembolj upoštevati iz razloga, ker je deželni zaklad razbremenjen za izdatke cestnih zgradb in melioracij vsled najetja melioracijskega posojila. Najmanje visečih dolgov v delno pokrivanje **rednih potrebsčin** deželnega budgeta je brezdvomno mogoče izvajati še več let, konečno pa se pride v zagato, iz katere preostaje **le en izhod: prav občutno zvišanje deželnih doklad in najetje posojila za konsolidiranje visečih dolgov.** Zadnje pa pomeni obremenitev tudi bodoče generacije in za stvari, od katerih nima nobenega užitka. H koncu še odgovor na očitanje, da nimam nobene ideje, kako urediti deželne finance. Ko sem bil še mandatar v deželnozborni večini in za finance soodgovoren, sem imel in zastopal idejo, kako vzdržati ravnovesje v rednem budgetu, namreč: **varčevanje z razpoložnimi sredstvi in zmerno zvišanje deželnih doklad;** v sedanjem izpremenjenem razmerju pa nimam poklica, niti potrebe nadlegovati odgovorno večino s kakoršnimi-koli nasveti.«

s **Napredovanje Slovencev v Celju.** Leta 1900. je bilo v Celju od 1000 prebivalcev 226 Slovencev in 771 Nemcev, leta 1910. pa 303 Slovenci in 692 Nemcev. Torej smo **Slovenci napredovali za 77 na tisoč.** Nemci pa so za **79,2 na 1000 nazadovani.** Počasi, pa stalno, se torej bliža čas, ko pade nemško Celje v slovenske roke.

s **Najizvrstnejše in pristno domače blago je Kolinska kavna** primes, zato se je tako zelo priljubila vsem slovenskim gospodinjam. Slovenske gospodinje dobro vedo, da se samo s Kolinsko kavno primesjo da napraviti res dobra kava, to je taka kava, ki ima izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo. Vedo tudi, da je Kolinska kavna primes najizdatnejša in torej tudi najcenejša, in da kava, kateri je pridejana Kolinska kavna primes, porabi dosti manj sladkorja. Znano je pa tudi slovenskim gospodinjam, da je Kolinska kavna primes pristno domače blago, in da Kolinska tovarna vsako leto daruje velike vsote za naše narodne in kulturne name-

ne. Slovenskim gospodinjam lahko danes povemo, da je Kolinska tovarna vnovič darovala družbi sv. Cirila in Metoda prav znatno vsoto. Nobene slovenske gospodinjne ne sme torej biti, ki bi ne kupovala in imela izvrstne in pristno domače Kolinske kavne primesi.

o Ljubljanska okolica o

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. Da se je Šengarjev Tine začel starati, se mu ne pozna le na starikavem obrazu, ampak tudi na možganih. Zadnjič se je tako razjezil, da so se njegove, že itak predolge ustnice, za celo ped podaljšale, zato ker se mu je popolnoma izjalovila nakana, da bi »Manco« — oh to prešmentano Manco, ki Tinetu ne da mirno spati — poklerikalil. Na svojo veliko jezo in žalost se je moral prepričati, da vsi ljudje niso tako »značajni« kakor kak »pagatelj«, da bi za pest leče prodali svoje prepričanje. A sedaj pa v svoji zmedenosti pravi, da je on Manco razjezil. O, revček Tinček! Smelo trdimo, da niti on, niti še devetnajst takih po vrhu kot je Šengarjev Tine, nima v njenih očeh toliko vrednosti, da bi jo mogli le za hip pripraviti ob dobro voljo. Za take »portretarje« ima Manca k večjem le — pomilovalen posmeh!

lj Iz Št. Vida nad Ljubljano. »Domoljubov« blagoslovljeni dopisnik se je zaljubil v »Krovčevo Manco« z vsem ognjem starega samca. V svoji zatelebanosti premeče razne »Domoljube« kar za celih deset let nazaj, da bi našel kako piko, ki bi po njej dišala. Toda trdosrčna Manca ima za vse njegove vzdihle le posmeh in košarico. Nam se revče smili, kajti ljubezen starih norcev je huda reč, toda pomagati mu ne moremo, ker je ta hudomušna Manca tako izbirčna, da ne mara za takega, ki je že slikan — v objemu z drugo!

lj Št. Vid nad Ljubljano. Šentviški naročniki vedno pogosteje poročajo v naše uredništvo, da se takrat, kadar se zaleti »Domoljub« v katerega izmed naših ljudi, že vnaprej veselijo, ker vedo, da ga bo »Slovenski Dom« tako okrcal, da ga bo pred vso javnostjo sram. Zato prosimo Tineta — pardon — blagoslovljenega dopisnika, naj ne izgubi poguma ter se še dalje zaletava v naše somišljenike, ker s tem preskrbi našim bralcem izvrstno zabavo, ob enem pa dela reklamo za nove naročnike »Slovenskemu Domu«, ki se vidno množe krog našega lista!

Belokranjske novice

bk Iz Kraljev, občina Čepljane. Poročil se je minoli mesec Peter Štaudohar iz Lazov s Katarino Kralj iz Kraljev. Bilo srečno. Na zdar! — Dali so nam fantom za storjeno jim čast, od ženina 5 K, od neveste 10 K. Srčna hvala! Bili so z našo častjo vsi zadovoljni, samo Jože Kralj pride nasproti kot hišni oče »azn« nič vam

ne dam, ker ste v izgonu zaprli, in to ni nič itd. in nas zmerjal z grdo besedo »telca«. Svetujemo temu možaku, da se s takimi besedami ne izpodtika nad fanti. Pridejo svatje v hišo, treba večerje, za dobro večerjo dobro pijačo, kot se pristoji na ženitovanjski gostiji. Jože Kralj, hišni oče, je bil tudi natakak; videl je, da svatje dobro pijo, da ne bo njemu nič ostalo za naprej, kadar bo sam doma, hoče napraviti več vina. Gre v klet, pogovarjaje se sam seboj: »Azn, vrag vam je materi jest vam bom že vode namešal, pol vode vam bom namešal.« In tako smo postali **na pol** abstinente. — O č i v i d e c.

bk Okuženo vodo kot pristno vodo hočejo spraviti na bodoči kolodvor v Črnomlju. Vodo nameravajo izpeljati iz Doblčanke in Lahinje, o katerih je notorično, da sta okuženi po legarju, oziroma da voda iz teh potokov vsebuje in povzroča legarjeve bacile. Da bi to ne bilo res, temu ne more nihče ugovarjati, kajti to je opetovano uradno konstatirano in nam je na razpolago, da povemo tudi številko dotičnega akta. Gre se zdaj le za to, ali bo železniška uprava res izvedla ta načrt, po katerem naj se Doblčanka izrabi tudi kot pitna voda na kolodvoru, ki bo imel velik osebni promet.

bk Iz Dragatuša nam poročajo: Naš župnik Novak se menda več ne upa na prižnici prebirati »Slovenskega Naroda« in »Slov. Doma«. Zdaj je pa začel napadati in grditi znane in zaslužne napredne pristaše, predvsem vrlega prvobojevnika naprednih in samostojnih belokranjskih kmetovalcev gosp. Mazelleta. Župnik jim je predbacival, da se ob petkih »maste«. Najbrže se je moral naš župnik že večkrat mastiti pri naprednjakih, ker tako dobro ve, kaj imajo na mizi. Toda naš župnik je imel pri tem popolnoma drug namen. Predvsem hoče že zdaj agitirati proti Mazelletu, ki je priljubljen po vsem Dolenjskem, posebno pa med Belokranjci. Vprašamo: ali nastopa župnik s takimi sramotilnimi in agitacijskimi pridigami kot namestnik božji ali kot nastavljeni agitator klerikalne politične stranke. Seveda vaš župnik ne vidi in noče videti napak svojih lastnih pristašev. Kaj rad pripoveduje, h kako vzornemu življenju se navajajo naše marinarice, nikdar pa ni hotel povedati, kako je pred par leti k neki dragatuški marinarici hodil fant in kako je bil ta fant napaden. Naš župnik tudi noče povedati, kako je pred časom za časa službe božje neki fant spolno občeval z neko dragatuško marinarico, ki je pa po mnenju našega župnika še vedno devica. Povemo pa že danes, da bomo prihodnjik povedali imena vseh teh vzor-marinaric in njenih čestilcev, ki so obenem najboljši prijatelji našega župnika. Čudno je tudi, zakaj župnik nekoliko ne pouči svojega »svetniškega« župana, da ne bo venomer pretepaval stare kosti svoje žene, vsaj je vendar župnik sam izjavil, da imata župnik in žu-

pan dajati ljudstvu dobre vzglede. Če bodo vsi občani delali take prepire v občini, kakor jih dela župnik Novak, in če bodo vsi občani tako pretepavali svoje žene, kakor župan, tedaj bo v vaši občini pač žalostno izgledalo. Že davno smo našemu župniku svetovali, naj gre iz naše fare, vendar se pa kar ne gane, ker se mu v naši fari pač predobro godi in ker se pač preveč masti od denarja, ki mu ga znašajo farani. Koncem dopisa moramo omeniti še eno dejstvo. Župnik Novak se kaj rad zaganja v naše prostovoljno gasilno društvo. Pri poslednji nesreči v vasi Drenovec pri Vinici se je pa pokazalo, da naši možje pač ne poznajo ne tega, ne onega, temveč edinole ljubezen do svojega bližnjega. In če bo župnik ravnal po vzgledu teh mož, tedaj bo pač na svojem mestu.

o Dolenjske novice o

d Sveta gora pri Vačah. Kakor strela je zadela novica gosp. Majdiča, da je župnija Sveta gora podeljena gosp. Francu Šmitu. Kar ni mu šlo v glavo, da bi se to zgodilo brez njegovega dovoljenja. Vprašamo vas, gosp. Majdič, ali sta naredila z gosp. Knižnikom inštalirano pogodbo za župnijo Sveto goro, kakor sta obračala medsebojno komedijo za Sveto goro? Vidva sta obračala, da bi dosegla složno krivičnega manona za svojo malho. Toda Bog je pa tako obrnil, da je gos. Knižek ostal na Sveti gori večno inštalirani župni upravitelj, gosp. Majdič pa blamirani kaplan na Vačah. Čuden človek ste, gosp. Majdič, vi ste znak desetega brata. Kjerkoli kdo hoče, vas vidi, samo tam ne, kamor najbolj pristojate. Vlak menda ne preide iz Litije do Ljubljane, da bi ne bili vi konduktor na njem. Čemu vedno lazite kot kaplan okrog deželnega odbora? Mar ste avanzirali za »rešpektorja« deželnih uradov? In po kaj ste šli precej po tisti nenaadni novici v Škofjo Loko? Mi poznamo vaše nakane, za čemu ste se razburili ob povratku gosp. Šmita, da bi si ogledal župnišče, pa ga niste hoteli odpreti? Šele na pritisk gosp. Janka Zajca ste odprli, pa koga ste odprli? Tisto zakajeno kuhinjo, češ, le ogledi si ščurke, kateri ti bodo krožnike snažili! Gosp. Majdič, zviti ste, kakor starega kozla rog, a čudimo se vam, vi kot izobražen človek, da ne znate obdržati ravnotežja svoje razburjene eneržije, in to celo ne v navzočnosti tujega prišleca. Kaj ste vže vse žlobodrali tudi čez nas farane, to za danes zamolčimo.

Majdič, boste se še pokesali, Sveto gor'co niste še spoznali, bilo boljše, bi brevir vam brati, nego muhe tu pri nas kovati.

Majdič tako govori:

»Krivica meni se godi.

Na vse sem se pretege trudil, da pri volitvah nisem nič zamudil. Zdaj imam plačilo pravo, bi radi vzeli še mi kravo.

Le čakaj, ti hudobni svet,
začel bom tebi libro pet!
Ne boste me za nos vodili,
iz mene o slo v nič več brili,
bom se nad škofom maščeval,
nič več se s politiko pečal,
samo še molil, maševal,
z dejanji bom kristjan postal!
Če Majdič to naredi,
vsa naša srca pridobi!

d Iz Sušice pri Krki. V nedeljo, 4. avgusta t. l., je prišel v gostilno Antona Železnikarja občinski odbornik Jožef Kutnar iz Muljave. Med pivci bil je tudi neki naprednjak, ki se je mirno in dostojno vedel. Jožef Kutnar, ki je pristen klerikalni podrepnik, pokliče od en četrt do tri četrt litra žganja in ko je že toliko poln bil, začne krepko zabavljati čez »Slovenski Dom« in njegove dopise, rekoč: »Prmejduš, »Slovenski Dom« in dopisniki so lažnjivci vsi!« In nato je ta klerikalni Jožef Kutnar po gostilniški mizi tako tolkel, da se nam je smilila. Delal se je, kot da je že on sam svetnik na Muljavi. Vedi, ti Jože, da ne boš še kmalu svetnik, in to pa za to ne, ker si že ob tri rožice, in osule so se ti dve v Malih Pecah, ena pa v Mali Kompali. — Ostal ti je še na tvoji klerikalni glavi samo rjav drat po sveti čistosti. Povemo ti še tole: Dokler bodeš nosil na svoji glavi vseh sedem sort masla, toliko časa »Slovenski Dom« in njegove dopisnike le lepo pri miru pusti. Ti, Jože, vprašamo te še od tiste pure:

Pura vprašala:

Ah! Jožek, kam, kam?

Jožek reče:

Ljuba pura,

K nam, k nam!

d V Št. Lovrencu na Dolenjskem je umrl nekdanji gostilničar Matija Vovtar, po domače »Pišek« v visoki starosti 85 let. Imenovani je bil daleč naokrog znan in med ljudstvom zelo priljubljen. — Ostal je zvest pristaš narodno - napredne stranke do zadnjega. Bil je 10 let vojak in je rad pripovedoval o vojski z Ogrji leta 1848. in o drugih doživljajih iz vojaških let. Blag mu spomin!

d Iz Mirne. Dne 4. avgusta je imelo prostovoljno gasilno društvo prirejeno veselico v korist poplačila dolgov. To društvo dela marljivo in nepristransko. Ali na omenjeni dan veselice se je pa pokazalo ljudstvo strankarsko. Ko niso mogli drugače raznesti svojega ognja, se je baje izrazil neki Janez, da če bi bil kdo drugi načelnik tukajšnje požarne brambe, bi bila velika udeležba, ker je pa znani Bulc, seveda naprednjak, zato pa ni; rekel je tudi, da ne dobi zadolženo društvo deželne podpore, da je dr. Lampe izjavil, ker je Bulc načelnik gasilnega društva. Ne vemo, če je to res? Ali si je zgoraj imenovani izmislil. Pri veselici se je pa res videlo od strani kimavcev ali podrepnikov črne garde, da jih ni bilo. Vsakemu človeku je znano razmerje župnika Kocijančiča, da je on

prvi nasprotnik požarne brambe na Mirni, s kimavci vred. Vzlic cele nasprotnosti se je pa našlo toliko blagih src, kateri požarno brambo podpirajo, tako da je vseeno prišlo čistega dohodka, kot sem izvedel, **300 kron, kar jim bog stotero povrni!** Mislil sem, da je samo v Št. Rupertu to prokletost nasprotstvo, a izvedel sem, da je na Mirni enako. Videl sem, kako so požarni brambovci navdušeno pričakovali gostov ali gasilcev od drugod, a udeležili so se samo slavni gasilci z gospodom načelnikom **iz Št. Ruperta**, kar jim ne bo pozabljeno. Župnik Anton Kocijančič pa naj raje spravi Marinarice v kroj, pa fotografa iz Višnje gore, da jih drugič slika z nikdar mu nepozabljeno Balantovo Francko, mimoidoče naj pa pusti v miru. Kaj ne, Kocijančič, naprednjaki iz Blatne vasi, kot jo imenuje »Domoljubov« dopisnik, so ti trn v peti. Kaj pa čakaš tukaj v Blatni vasi, saj je prevzvišeni obljubil in v roke segel, če se ne motim, 24. možem, da te prestavi iz Mirne do sv. Jurja; to je bilo takrat, ko je bil tri dni uradoval na Mirni. Pa pomagaj si, prišel bo **drugi** letni patron, sv. Mihael z mečem; radovedni smo, če odrineš ta dan? Ali se boš tudi temu svetniku ustavil? Tako močate so besede prevzvišenega. Ne vem, kaj pa kaplan Štrajhar iz Št. Ruperta in župnik Bukovic iz Mokronoga tako pogosto hodita na Mirno. Dne 4. avgusta pa ni bilo ne prvega, ne drugega, ker je šel Kocijančič na božjo pot k prevzvišenemu v Ljubljano, kar za cele 4 dni, nakar sem videl na imenovani dan Kocijančičevega odhoda nekega gospoda duhovnika, ki so mi pravili ljudje, da je iz Trsta, ki je sedaj na dopustu v Št. Rupertu. Pa njemu ne bi Mirenčanje nič odrekli župnega urada na Mirni namesto Kocijančiča. Naj zadostuje za danes, ali kmalu se zopet vidimo. — Potnik od t v r d k e N. S.

d Iz Tržišča se nam piše: »Domoljub« kar ne da miru. Že nekaj časa drege v neko ljubezensko zvezo, seveda pa tako, da hoče osmešiti njemu neljubo osebo. Hinavci, ker je naše potrpežljivosti konec, bomo pa še mi malo podregali in pokazali občinstvu tudi »nevesto« **Dragico**. — Dragica je punčka v 33. letu, velika prijateljica našega župnika in prejšnjega kaplana. Oba gospoda sta skoraj vsak dan hodila v dolgih zimskih večerih na pošto »pomagat«. Za vse »razne« prijaznosti so jo izvolili za botrico Marijine zastave, dekletom cele fare pa so jo postavili za vzgled. Pa slab vzgled, — pravijo, da ji bo treba zibelke — Marijini zastavi pa novega žegna, ker je stari za nič. S fano pa kar v Mirno, tam jo boste že oprali. Novo žegnanje pa prevzame gotovo škof, da bo bolj držalo. Za kelnarco v župnišče pa ne smete zopet klicati Dragico, kakor ste storili zadnjič; zdaj ni več za take reči, je že prenerodna. Župniku pa se le še dopade, posebno v zadnjem času je vedno v župnišču. Če bi bila katera druga v tem položaju, ne smela

bi prestopiti farovškega praga. Zakaj ni za vse enake pravice? — Ali je tudi pri Dragici kriv »Slovenski Dom«? — Ne »Slov. Dom«, ampak **lakomnost po premoženju** tistega sivega starčka je Dragico spravila v tako neprijeten položaj. Pa ne mislite, gosp. župnik, da Vam ne privoščimo, le obnovite staro prijateljstvo, le poskrbite za njo; če je še kaj desk od klopi ostalo, pa ji naročite še zibelko. Saj bo kateri tržiških mizarjev poceni jo naredil, da ne bo treba iskati mizarja po Mokronogu. Kakor slišimo, se misli preseliti pošta gori v »Dom«. V farovžu bodo pestovali in pelnice sušili, gori v dvorani bodo pa Marijina dekleta sveto čistost varovale. Vse prav tako, Marijina dekleta, le po boterci se ravnajte, saj so vam gosp. s kancelna naročili. Vam, »Domoljubovci«, pa priporočamo pamet, dokler je še čas in pustite ljudi v miru, če ne, vam natrobimo kaj takega, da vam bodo stala ušesa pokonci. Če ste presiti, vas lahko pošljemo na ričet?

d Iz Ribnice. Dne 4. t. m. vršila se je Sokolova veselica na prostem. Udeležba je bila velikanska, kaj takega še ni bilo, prihajali so od vseh strani; posebno odlikovali so se po številu Sodražani in Velkovaščani. Vso čast pa oddelku Litija-Šmartno s šestimi Sokolicami, kateri so javno nastopili in v resnici krasne proste, praške vaje izvrševali, tako, da so si pridobili lep spomin in jih ne bodo Ribničani pozabili. Tudi vaje, proste in one na drogu, ter na bradlji, so bile točno in gladko izvršene od ribniških Sokolov. Vsa pohvala voditelju gosp. Stanku Oražmu, da je tako precizno in vzorno vse vodil. Ribniški Sokol je ob tej priliki pred ogromno množico javno pokazal, da je v resnici Sokol, tudi v izvrševanju svojega namena, in da lahko nastopi kjer hoče. Da je bila udeležba velikanska, je dokaz, da se je nabralo za Sokolski dom **čistih 760 kron**. Še par takih lepih veselic in imela bo Ribnica kmalu svoj lastni dom, kar je tudi želeti in nujno potrebno. Vso pohvalo gospem in gospodičnam, da so se požrtvovali in trudile za vzorno postrežbo, kajti cene so bile prav nizke in se je dobro budjeviško pivo in izvrstno vino v steklenicah iz vzorne kleti Novega mesta pilo. Se ve, povsod mora biti pa kakšna zgaga, prav po ribniško, ano je, ano naj, vino je v sodcih bilo pod kritiko, ne vem, od kod je bilo. Prava prokleta sila je bila, kjer imamo v Ribnici dovolj dobrega in pristnega vina, saj drugič ga ne bodo več na tujem kupovali, skušnja človeka uči, ker ni vse zlato, kar se sveti. — Omeniti moram še, da so visokošolci k temu lepemu uspehu veselice dosti pripomogli. Tudi bratu Fišerju vso čast, on je bil poskrbel, da se je prostor z lepim in visokim mlajem, ves v zastavah, olepšal; ni čuda, da je bil brat starosta ves ginjen in dobre volje, ker kaj takega ni pričakoval od svojih bratov. Le tako naprej!

Na zdar!

d Iz Ribnice. Zopet smo imeli čast našega knezoškofa v naši sredini imeti, prišel je 5. t. m. in je odšel 6. t. m. z večernim vlakom. Gotovo mu Ribnica na srcu leži, komaj dobih 14 dni, kar je bila birma, in je pobral ves drobiž, prišel je še po ostanke, če jih je kaj bilo. Ribničani so naravnega jezika in se menijo, da je škofa dopis v »Slovenskem Domu« z dne 14. julija t. l. prignal, ker je takrat gosp. Rudeža tako na cedilu pustil, in v resnici ga je 5. t. m. popoldne ob 5. uri osebno s spremstvom svojih adjutantov obiskal. Čudno se nam zdi, da je obisk tako malo časa trajal, najbrže, da gosp. Rudeža ni bilo doma, in mislimo, da je to njegova sreča, gosp. Rudež ne bi mogel zamolčati, in bi mu bil en par poštenih naklenkal. Zadnjič v dopisu v »Slovenskem Domu« je pisec pozabil še omeniti, da je gosp. Rudež celo potron dveh fara: Sodražica in Loški potok. — V tej zadevi prihodnjič kaj več.

d S Svete gore pri Vačah. »Brezplačno delo« duhovščine. Odkar nam je umrl gosp. Knižek, smo bili večji del brez božje službe; največkrat nam je v tem postregel č. g. župni upravitelj šentlamberski, za kar se mu **prav toplo zahvaljujemo**. Pač pa vas ne pohvalimo za krščansko delo usmiljenja, katerega ste izvršili nad osebo gosp. Majdiča, katerega ste prali kakor afrikankega zamorca. Toda, gosp. župni upravitelj, vaše delo je brezuspešno. Ako ga postavite v poln čeber bukovega luga in ga obkladate s peruljo, on bo vedno stari gosp. Majdič! Tudi se vam zahvalimo za vaš trud v zmislu diakonov, ki so taka dela opravljali ob času apostelnov, da ste nam prebrali izvanredno gosp. Majdičevo pismo, katero je bilo sestavljeno kakor od Sv. Pavla do Korinčanov. S tem je pokazal po krščanskih in posvetnih postavah, da je bil do sedaj on naš dušni pastir, da ga moramo spoštovati kot božjega namestnika; da bi tudi lahko postal inštalirani župnik svetogorski, da on tega ne sprejme drugače, kakor s figo; in da bi že lahko po odhodu gosp. Medveda dobil Sveto goro, pa ni hotel. Ali tega pa ne pove gospodek, da so bili glavni vzroki družinske razmere negove rojstne hiše in fare, ki je naše fare soseda. Domišljavi gospodje, le počasi; sedaj ni več tisti, po vaših mislih, zlati srednji vek! To je minulo! Kmet se ne da več za nos voditi. Dalje se moramo tudi vam zahvaliti za pojasnilo bernega davka, ki ne more tako malo prinesiti v farško bisago, kakor si vi slikate. Po vašem dokazu mora biti opravičen izrek, da farška veka nima teka! Gotovo ste se, gospod, malo zmotili pri skupnem dohodku celoletne bire. Kakor je nam znano, je bilo leta 1884. cenjene bire **čez 900 kron**, leta 1894. je pridobil tedanji gosp. župnik Gašper Majar za zboljšanje plače letno **200 kron**, ali kdo je pridobil še nekaj čez sto kron, nam ni znano. Mislimo si, da gotovo gosp. Knižek, on je bil jako

prefrigan za pridobitev matuona. Sedaj pa računajmo: naša župnija da za biro pšenice **125 do 140 mernikov**; za nameček k merniku mora biti **še stara petica**; **dva stara funta prediva**; **v denarju 80 vinarjev, 1 in pol kilograma masla**, do pred dve-ma letoma je bilo v denarju 1 K 20 v. Napredni gosp. Knižek je pomislil pri funtu 20 v, sedaj smo morali plačevati 1 K 50 v; potem **50 funtov krme, 1 voz drv**. Ta račun velja **le za polgruntarje, celi gruntarji polovico več**. Potem zelje, kakor ste rekli, da je zeljnata glava 5 v zaračunjena, gotovo je mernik pšenice 5 kron, torej 125krat po 5 kron je 625 kron, potem maslo, predivo, krma, drva, petica, zelje. Krsti po 2 K, poroke, pogrebi, ki baš niso premajhni in vsakdanje maše in drugo. Gospodek, gotovo ste si svesti, da imate za poslušalce otroke in nevedne ženske.

O ti, prebita kmečka para,
naukov farških več ne mara:

»Da učimo te resnico,
da delat moraš nam pravico.
V šoli smo se mi trudili,
mnogo hlač smo tam razbili,
imeti moramo plačilo;
ti kmet, pritrčaj si, ker glej,
boš pa za to v nebesih prej!«

Tako pa to ne bo veljalo,
si kmečko ljudstvo vse bo djalo.
Le-ta naj namreč spravlja tudi,
ki celo leto se poti in trudi!

o Gorenjske novice o

g Iz Trate v Poljanski dolini. Veliko novic nimamo poročati bralcem »Slovenskega Doma«. Da se pa ne bo mislilo, da je naš župnik s svojimi kimavci že vse ugnal v kozji rog, moralo tjeinsem sporočiti svetu, da še ni tako, temveč da živimo tu na Trati neodvisni kmetje in hočemo živeti ter priboriti si prostost in neodvisnost od farovža v gospodarskih, posvetnih zadevah. Najprej se malo pomudimo pri našem občinskem odboru. Gre, kakor se je naprej pričakovalo. Nič novega, nobenega čudeža, ne cedi se še mleko in med, kot se je obljubovalo in kot so prerokovali pred volitvami. Kakor župnik zagode, tako naši možje iz starešinstva zaplešejo z županom vred. Le nekaj zapazimo pri sedanjih občinskih možeh, namreč, da se dobro zavedajo svoje časti in moči. Bijejo in tolčejo se po prsah kot zavedni krščanski možje, pa recimo celo katoliški možje. Pa katoliškega je prav malo na njih, ravno nasprotno. Ošabnosti, te je dosti pri njih. Če pride tujec k nam, lahko spozna te može, ne da bi koga vprašal, ali mu kdo povedal: to je občinski mož! Tega ni potreba. Po njih visokosti in zavesti te moči, ki je kar vidna pri njih, se jih lahko spozna. Ne vemo, so li ponosni na svoja dela ali na svoje katoliško prepričanje. Če je prvo, tedaj nimajo povoda se s čim bahati, še manj pozabiti. Kvečjemu s tem se lahko ponašajo, da so zapeljali Kumra, božjega

furmana s Petrovšem, da si mož beli glavo noč in dan, kako bi se znebil. Mogoče ste ponosni na svojo moč in zveze, ki jih imate z gosp. okrajnim glavarjem? Tudi to ne dela vam časti. Med ljudmi se splošno govori, da je naš župan glavarjev špicelj, da mu vse prenese in izčenča. No, špiceljstvo pa še nikoli ni bilo nobenemu v ponos. Če ste pa ponosni na svoje zavedno katoličanstvo, bi pa veliko bolj pristojalo vam, da posnemate našega svetega učenika Kristusa v **ponižnosti**. Znano je, da je ponižnost ena najlepših čednosti. Pa kako jo hočete imeti, to čednost, ko je naš dušni pastir tako malo kaže. Njegova lastnost, in to prav grda lastnost je, kolikor mogoče zatirati nasprotno misleče v posvetnih zadevah. On hoče in mora biti gospodar. Po njegovi volji se mora zgoditi, magari, če se tudi dela sovrašтво in dolge pravde med ljudmi. Res, on je zdaj gospodar. Občinski odbor je le nekaka njegova metla, ki pometa, kakor on ukaže. Kako dolgo bo pa to trpelo, je drugo vprašanje. Pred padcem ali polomom navadno postane človek ošaben. Tako se zna in se bo zgodilo tudi tukaj. Ljudje to ošabnost in mogočnost vedno bolj spoznavajo. Kakor drugod, ko so mislili, da ni moči, da bi jih vrgla z njih gorkih sedežev; a ravno ta visokost in prevelika zavest njih moči jih je pokopala, tako se bo tudi tu pri nas zgodilo. Vse je minljivo in nič ne stoji tako trdno, da bi ne padlo. Nekaj takega je skusil zadnje dni tudi naš župnik. V svoji zavesti, da je on gospod in se sme vtikati v vsako stvar, se je vtaknil tudi med neki razpor pri delavcih, ki popravljajo šolo. Kaj drugega bi to bilo, če bi se to zgodilo pri šoli, a zgodilo se je v zasebni hiši, v prodajalni. Naš župnik je pač mislil, ko se on pokaže med nje, bo vse stisnilo klobuček pod pazduho in poslušalo njegove ginljive besede. Pa tu se je vrezal in lahko spoznal, da on še ni vsegamogočen. Neki delavec, zidar, vzame v roke dolgo prekljo in našene našega prečastitega gospoda z ne prav izbranimi besedami. Očividci pripovedujejo, da jo je tako ubiral proti župnišču čez polje, da je celo pot zgrešil. Iz tega, če bi bil sploh naš župnik pristopen pametnim nasvetom, bi lahko spoznal, kaj in kako še vse pride ter pustil občino in drugo pri miru ter se pečal s cerkvijo in oznanjeval res prave božje nauke in čednosti. Vzemite nam, če se boste tega držali, vas ne zadene zopet kaj takega in uživali boste ves drug ugled in spoštovanje kot ga sedaj.

g Iz Žirovnice na Gorenjskem se poroča: V sredo popoldne ob enčetrt na 4. pripeljal se je v avtomobilu pogledat električno napravo v Mostah minister Trnka; z gospo soprogo, deželnim glavarjem dr. Šusteršičem in okrajnim glavarjem Župnekom in drugimi odličnimi gosti v Mostah pričakovala je ministra šolska mladina, požarna bramba, občinski zastop itd., a na hribu je bilo oddano sto strelav na čast njemu. Minister se je prav

ljubeznjivo razgovarjal, njegova gospa s šolskimi otroci, in neka deklica je tudi poklonila šopek cvetilec (planink). Popoldan ob 5. uri bilo je kosilo pri gosp. Kmaverju, kjer je bilo vse v cvetlicah. Moški zbor je zapel nekaj narodnih pesmi. Minister se je zahvalil za prijaznost ter se je okrog 7. ure odpeljal na Bled, kjer se nahaja na počitnicah. Tu moram pripomniti, da so bile vse vasi Moste, Žirovnica in Selo v zastavah. Hrupni živio-klici so doneli ministru v pozdrav! Minister ostane še dlje časa na Gorenjskem.

g Iz Begunj na Gorenjskem. Naša prižnica je zadnje nedelje sem postala čeber, kjer pereta župnik Jaka in njegov duhovni sobrat, enkrat ta, drugič drugi, umazano perilo, onesnaženo pod onim usodepolnim kozolcem. Jasno je, da na vse te čvekarije in na ono »postavno« postopanje posredovalnega urada ne moremo molčati in tudi ne bomo. **Vemo vse**, tudi o nameravanih izjavah in še marsikaj, o čemer bomo poročali v prihodnji številki »Slovenskega Doma«. Pa prav zares!

g Iz Zabreznice. Zakaj je brezniško izobraževalno društvo? Zato, da hodi »almožno« pobirat. — Pred desetimi dnevi je obhajala Kuntova natakrica svoj rojstni dan in prišli so ji res pet podoknico, za plačilo so dobili sodec pive, 4 litre vina in eno pleče ter nekaj žemelj. Ali se tako rešuje slovensko izobraženstvo na Breznici!?

Opazovalec.

g Moravče. V nedeljo dne 18. t. m. priredi Moravško pevsko društvo v Moravčah veselico z narodno igro »Revček Andrejček« v dvorani Zadrúžnega doma. Po predstavi ples in prosta zabava v gostilni gosp. Tomana. Veselica se vrši v prid pevskega društva. Somišljeniki in vsi prijatelji društva, udeležite se v obilnem številu te veselice. Ta veselica naj dokaže, da v tem političnem boju, ki se vrši v naši dolini, napredujemo. Zlasti pa apelujemo na naše okoličanske somišljenike, da se v obilnem številu udeleže te prireditve, kajti s tem bomo dokazali, da nismo osamljeni, ampak da imamo prijatelje povsod, ker prodira napredna misel. Pričetek predstave točno ob treh popoldne. — Kdor pomotoma ni dobil vabila, naj smatra ta naznanilo kot vabilo. **Odbor.**

g Iz Žirovnice, dne 8. avgusta t. l. Danes ponoči je divjala v naši okolici silna nevihta, bliskalo in treskalo je, da se je ljudi polótil strah, potem je lilo kakor iz škafa. Parkrat je treščilo tudi v drevesa. — Dne 15. avgusta t. l. pridejo k nam dragonci ter ostanejo tu 14 do 15 dni; dne 18. avgusta, povodom rojstnega dne cesarja Frana Josipa I. prirede bakljado na Bledu. Pride tudi nek višji dostojanstvenik.

o Notranjske novice o

n Izkaz daril za Sokolski dom: Nabiralnik hotela pri Kroni 15 K; nabiralnik Narodnega hotela 12 K 80 v; balincarji v

Jeršicah 1 K 20 v; brat Teodor Dekleva izročil pristojbino tolmaču pri zaslišavanju kralja vlomilcev Avgusta Grattona 10 K. — Iskrena hvala! Na zdar! Poročilo o dohodkih in stroških društvene veselice priobčimo prihodnjič, ker še niso vsi računani došli blagajniku v roke. Omenimo naj le gospode, ki so blagovolili dati večjo preplačilo. To so: gg. Fran Krainer 25 K, Matija Lavrenčič 10 K, Anton Boll 5 K, Fran Arko 10 K, Jakob Kogej 4 K, gospa Durjava, Matenja vas, 5 K. — Bodi izrečena velecenjenim radoljubom in rodoljubkinja naša iskrena zahvala! Poleg tega še posebna zahvala velec. gg. veletržcema z lesom gosp. Fran Jurci in g. Fran Krainerju za brezplačno posojeno in darovano lesovje. Živela zavedna narodnjaka!

Ostali slovenski kraji

o Mater božjo sedem žalosti so okradli.

V vsaki cerkvi se nahaja precej dragočnosti: Zlata in srebra je v izobilju. In tako se je zgodilo, da so neznani tatovi opazili, da se nahaja v župni cerkvi pri Sv. Jakobu v Trstu Mati božja, ki je zelo okinčana. Lesk na njej ni brez vrednosti, so si mislili, in so se zato podali v sredo 7. t. m., v času od 12. do 1. ure popoldne, v cerkev ter oropali Mater božjo. Cerkovnik Boštjančič je šel ob pol 1. uri v cerkev. Pred seboj zagleda par zlatih verižic. Ko pa se je ozrl proti oltarju, vidi, da je Mati božja popolnoma naga, da na njej ni več ne zlata in ne srebra. Podal se je takoj k župniku dr. Vatovcu, kateri je poklical policijo. (Omeniti moramo, da je cerkovnik vrata zaprl, misleč da so tatovi kje v cerkvi poskriti.) Policija je vse pregledala, celo v zvonik, a tatov se ni našlo nikjer. Domneva se, da so tatovi bili zjutraj pri maši, se ustavili v cerkvi ter nato izvršili rop. Tatove se do sedaj še ni našlo. Bržkone so bili lačni in so si mislili, čemu to bogastvo v cerkvi, saj je bil Kristus proti takim ceremonijam; bolj koristno je, če se razdeli bogastvo v cerkvah med stradaljoče. Vse to je lahko mogoče. — Ukradene vrednosti znašajo, kakor se trdi, okolu 30.000 kron.

o Požar tovarne v Trstu. V soboto ponoči ob 2. začelo je goreti v tovarni za linolej v Trstu. Ogenj je izbruhnil v oddelku za oksidacijo. Razširil se je z veliko naglico po drugih tovarniških stavbah in bila je nevarnost, da uniči celo tovarno. Po večurnem gašenju gasilcev in vojakov se je posrečilo omejiti ogenj le na nekatera poslopja, ki so popolnoma pogorela. Rešilne akcije se je udeležil tudi oddelek nemške mornarice, nemške križarke »Geier«, ki je sedaj v Trstu. Škoda, približno cenjena, presega 200.000 K, pokrita pa je z zavarovalnino.

o Walkerville, Montana. Cenjeno uredništvo! Ker se malokdaj kaj bere v »Slovenskem Domu« iz daljne Amerike, ste prošeni, da ponatisnete nekoliko vr-

stic, ker naši, že nekoč tukaj bivajoči rojaki bi tudi radi znali, kako se nam tukaj godi. V naši okolici Butte je veliko bakrenih rudnikov, kateri skoraj vsi poslujejo. Slovencev nas je tukaj veliko, in še več Hrvatov in Srbov. Za dnevno osemurno delo zaslužimo 4 dolarje, to je blizu 20 K avstr. veljave. Ni dolgo tega, kar so nas iz Črnoljca po avstrijskem konzulatu v slovenskih časopisih vabili, naj gremo na belokranjsko železnico delat. To bi bilo lepo, **od 20 K za 2 kroni hoditi delat!** Pa kaj čemo, mogoče bi se tudi še nebesa s tem prislužili, ker bi za sv. moža Lončariča delali. Mi pa vendar ne maramo in pravimo, hvala gosp. Lončariču za 2 K in njegovo svetost. Brali smo tudi od belokranjske poslanske volitve in smo videli število volilcev od napredne in klerikalne stranke. In videli smo, da je mala vrhovska občina najbolj napredna. Živela! Pa vendar se tudi na Vrhu najde kimavcev ali izdajic, a kateri so bili poprej na videz napredni. Pa jih gospod s črno suknjo obgovori, dajte za mojo bisago voliti. Tako se je menda na Vrhu zgodilo z enim Amerikancem, kateri je bil trd, ali saj na videz trd naprednjak in ko je domu prišel, ga je gospod z veliko suknjo že pregovoril, menda zato, ker je njegovemu otroku krstni boter. Pa sploh takih babjih možakov vrhovski naprednjaki ne marajo v svoji sredi. Tako je bil baje tudi en trgovec z Vinice po domače Jure Poljanski, kakor se sam imenuje, dve leti nazaj nekakšen naprednjak, zdaj je pa zopet ta »črni«. Prav gotovo se je Poljanski Jure kočevskega Jureta zbal, ker menda je kočevski še bolj bogat, kakor poljanski. Torej taki so ti babji možaki. Sploh takih resna stranka ne mara v svojem krogu. — Mi Amerikanci se zgražamo nad takimi sleparijami in zlorabo sv. vere, kakor tam delajo v cerkvah in spovednicah. In vendar se, kakor smo videli na mali večini, klerikalne zmage, prebujata ljudstvo. Živeli Belokranjci! Le tako naprej, pri drugih volitvah bo zmaga naša, si bomo domačina izvolili, kateri pozna našo bedo, ne pa Dremacijo, a li kako se že imenuje polentar, on gotovo naše bede ne pozna in gotovo je tudi noče. Drugič še kaj. Pozdrav vsem somišljenikom v stari domovini, »Slovenskem Domu« želimo obilo uspeha! — Naprednjaki iz Walkerville in okolice.

Za smeh in zabavo:

Izgovor. Sodnik: Dokazano je, da ste se dali zapreti čez noč v hiši št. 7850. Kaj ste nameravali?

Tat: Veste gospod sodnik, hotel sem iti hišnemu gospodarju voščiti veselo novo leto. Sem se pa bal drenja, zato sem hotel počakati čez noč na stopnicah, da bi bil zjutraj prvi na vrsti.

Gospodarstvo.

Nekaj k setvi.

Kakoršna setev, takšna žetev, pravi star pregovor. In res, malokateri izmed vseh pregovorov pove toliko, kot ravno ta, le škoda, da se po njem tako malo ravnamo. Po navadi mi pri setvi preveč varčujemo, in to v prvi vrsti s tem, da sejemo preslabo ali pa premalo očiščeno seme. Zato tudi slišimo pogostoma tožiti: letos bomo pa zopet zelo malo žita pridelali, tako je plevelno, da ga je sam plevel; ali pa rečejo zopet drugi: ne vem kako to, saj gnojim in gnojim, plevela pa le ne morem zatreti itd. Temu se prav nič ni čuditi, in če bi vsak kmet vedel, kaj je vse posejal na svoje njive, bi mu taka tožba še na misel ne prišla. Ker pa misli vsak, da je dobro, če seje tudi slabo seme in da mu mora zrasti iz slabega semena dober pridelek, pa je ob žetvi vedno enako razočaranje.

Da se temu kolikor toliko opomore, pa gleda vsak dober gospodar na to, da seje vedno **dobro seme**, katero mora biti debelo in težko ter popolnoma zrelo in lepo napeto, kajti čim bolj je seme razvito, tem težje in debelejšje je. V takem semenu je kal mnogo močnejša in čim močnejša je kal, tem lažje se potem rastlina razvija iz takega semena. Pri slabem semenu pa vidimo ravno nasprotno, ker nima tiste moči kot dobro.

Dober gospodar pa gleda tudi vedno na to, da je seme, ki ga rabi za setev, **popolnoma čisto** t. j. očiščeno od plevelnih zrn i. dr. Najbolj škodljiva so plevelna zrna, ker se z njimi zaseje največ plevela po naših njivah. Zato je rabiti za setev vedno čisto seme. Koliko bi se v tem oziru lahko pri nas storilo! Tako pa vidimo, da so naše njive vse polne plevela, katerega sami sejemo. Za očiščenje semena od raznega plevela pa imamo takozvane čistilne stroje, kateri bi morali biti povsod razširjeni.

Gledati pa je tudi na to, da sejemo vedno **pristno seme**. Na to je obračati posebno pozornost, to posebno takrat, če se seme kupi, ker se dandanes s semenom pogosto slepari.

Pa tudi na to je gledati, da sejemo vedno tako seme, ki je **kaljivo**, kajti med semenom je lahko velik razloček. Pozornost na to je obrniti posebno takrat, če seme kupimo, drugače pa je seveda s semenom, ki ga pridelamo doma. Da bo pa seme dobro kaljivo, pa moramo vzeti za setev vedno **ново seme** t. j. ono od zadnjega pridelka in pa **nepokvarjeno seme** t. j. da ni plesnivo, zaduhlo ali pa poškodovano n. pr. pri mlatvi. Zato naj se tako seme porabi raje za kaj drugega, ker imamo pri setvi takega semena mnogo več škode, kot pa dobička.

Skrben gospodar pa gleda tudi na to, da ne seje vedno eno in isto seme in to posebno takrat, če se je seme, kakor pravimo zvrгло. Zato kaže seme večkrat **premeniti**, vendar pa tega prav pogostokrat ni odobravati, ker je ponavadi vzrok premalemu pridelku le naša krivda, ker naše njive preslabo obdelamo.

Glavna stvar je tedaj, da rabimo kar mogoče **dobro seme** in potem nam ne bo treba tožiti za slabimi pridelki, saj star pregovor tudi pravi: **kakršno seme, tak pridelek**. Gorenjski.

LISTEK.

Sveča.

(Iz »The Hounded House« 1859.)

Moja povest ne bo dolga; moram pa prositi cenjeno družbo, naj se blagovoli spomniti včerajšnje noči — menim tisti trenotek, ko smo se razšli, odhajaje spat.

Vsak član častite družbe je naredil čisto navadno in potrebno stvar — vzel je namreč svečnik s svečo in prižgal luč, predno je odšel v svojo sobo.

Radoveden sem, če je opazil kateri, da se jaz nisem dotaknil sveče in svečnika in da sem odšel v posteljo v temi?

Mislím, da nihče izmed vas ni tega opazil.

Mogoče se vam bo zdelo nekoliko ne navadno, da začenjam s tem.

Ampak je to ravno tako čudno, kot resnično, da je vzbudil pogled na sveče, ki so jih nesli člani častite družbe, v meni takšno grozo, da se mi je spremenila noč mirnega spanja v noč pošastnih prikazovanj in sanj.

Prosim, gospe in gospodje, da se mi nasmejete kar vam ljubo in drago, ampak verjemite mi, da me zli duh, ki me je preganjal in strašil preteklo noč, straši in preganja že dolgo vrsto let, in da me bo strašil ter preganjal, dokler ne postanem sam duh (in tedaj se duhov že ne bom nič več bal), a ta zli duh — z vsem spoštovanjem napram častiti družbi rečeno, ni nič drugega — kot sveča!

Da, ponočni svečnik ni sveča, ali kakršenkoli drug svečnik in sveča — izvolite si izbrati po svoji volji — je to, kar me preganja. Zelo bi me veselilo, če bi bilo to kaj prijetnejšega, bodisi še kakšna krasna dama, ali zaklad srebra in zlata, ali klet polna vina, ali koleselj s parom konj, ali karkoli drugega.

Toda kljub vsemu temu pač ostane moja želja to, kar je, namreč želja; moram torej vzeti stvar kot je, ter biti s tem zadovoljen — in bom zelo hvaležen za vašo pozornost.

Častita družba! Nisem učen, ampak toliko vem, da pohaja vsako preganjanje

kateregakoli stvora pod solncem brez izjeme od strahu pred predmetom, ki preganja.

No, in moje preganjanje je nastalo iz strahu pred svečnikom in svečo — iz strahu, gospodje in gospe, pri katerem nisem izgubil skoro le razuma, temveč tudi življenje.

Ni dobro, da vam izdajam to, še predno sem vam povedal ves ta nenavadni dogodek. Toda upam, da mi boste radi verjeli, da nisem strahopetnež, in vidite me pripravljenega, da se vam izpovem vsega, naj bo že zame dobro ali ne. Hočem vam povedati vse podrobnosti tako, kot najbolje znam:

Postal sem mornar, ko sem bil komaj večji, kot je tukajle moja palica; ampak izrabil sem čas tako dobro, da sem že v 25. letu spal v krmarski celici.

To je bilo leta 1818. ali 1819., ne vem čisto za gotovo, katerega leta sem dosegel omenjeno starost. Že morate oprostiti, če se ne morem natančno spominjati dat, imen, krajev in podobnih reči. Toda nič se ne bojte, da bi to kaj škodovalo mojemu dogodku, držim ga v vzornem redu v glavi in ga vidim tako jasno, kot beli dan pred seboj.

Sicer obdaja kot nekaka megla to, kar se je godilo pred njim, in zaradi tega tudi marsikaj, kar se je godilo pozneje — in ta megla najbrže v mojem življenju nikoli več ne izgine — ali pa morebiti le?

Dobro, bilo je torej leta 1818. ali 1819., ko je bilo v našem delu sveta mir in pokoj* — in bil je tudi že skrajni čas, kot gotovo pripomnite — toda v drugem delu sveta, na vročih tleh, je pa divjala dolga vojna, guerilla (drobna), in sicer v onem delu sveta, o katerem pravimo mi mornarji, da se nahaja v španskih vodah.**

Pod špansko oblast spadajoče države so proglasile svojo neodvisnost, in vstaja je izbruhnila pravzaprav že nekaj let pred tem.

Bilo je to veliko prelivanje krvi med obema vladama, med staro in novo, iz katerega je izšla nova kot zmagovalka. Njen vodja je bil general Bolivar*** — svoj čas slaven mož, sedaj pa seve že skoro popolnoma pozabljen.

Bojaželjni Angleži in Irci, ki niso imeli ravno doma kaj početi, so se v celih četah priglašali pod njegovo zastavo kot dobrovoljci. Tudi mnogo naših trgovcev je delalo dobre kupčije s tem, da so dobavljali za morje republikanski stranki blago in vojni material. Stvar je bila sicer združena z gotovim rizikom, toda kdor se že loti podobnih spekulacij, mora biti pripravljen na vse in upati, da odtehta ena

* V Evropi, po Napoleonskih vojnah.
Ured.

** Severni bregovi Južne Amerike.

*** Simon Bolivar (1783—1830) je osvobodil Venecuelo, Novo Granado in Peru izpod španskega jarma.

posrečena pošiljatev mogoče dve, ki se nista posrečili.

A to je, mislim, pravo načelo trgovine, saj tako sem videl po celem svetu.

Med Angleži, ki so bili soudeleženi pri teh špansko - ameriških »kupčijah«, sem bil tudi jaz, vaš udani sluga, seveda le v skromnejši vlogi.

Bil sem krmar na brigi, ki je bila last neke tvrdke v City,* ki je kupčevala skoro z vsem veleobrnim blagom in skoro izključno po najoddaljenejših deželah.

Brigo so onega leta, o katerem govorim, nakrcali s smodnikom, namenjenim za generala Bolivarja in njegove prostovoljce.

Nihče izmed moštva ni niti slutil, kam plovemo, izvzemši kapitana, ki je dobil svoja navodila in delal take obraze, kot da jih ni nič kaj prav vesel.

Ne morem reči natančno, koliko s smodnikom napolnjenih sodov smo imeli pod krovom, tudi ne, koliko smodnika je bilo v vsakem sodu. — Vedel sem samo, da ne vozimo nič drugega.

(Dalje prihodnjic.)

Razno

* **Božja pot v Čenstohovi.** Glasoviti proces zaradi samostanskih škandalov v poljskem mestu Čenstohovi bo koncem septembra zopet prišel na dnevni red pred sodiščem. Vendar ne bo nastopil v tem drugem procesu glavni obtoženec v prvem kazenskem postopanju pater Damazij Mačoh, ker je on v petrikovski ječi zblaznel in so ga nato prepeljali v neko blaznico. V samostanu na Jasni gori, v katerem je živel pater Mačoh in ostali obtoženci, so se medtem dogodile nove, zelo pomembne stvari. Del samostanskih bratov se namreč ni hotel pokoravati novemu priorju in so jih morali vsled tega s silo iztirati iz samostana. A tudi novi samostanski upravitelj pater Pij Przezdziecki je moral na odredbo ruskega notranjega ministra zapustiti samostan. Papež se v to zadevo ne more aktivno vmešavati, ker ruska vlada kaj takega ne trpi. Pač bo pa poslednja profanirani samostan najbrže prevzela v prisilno državno upravo.

* **Nekaj o papeževi telesni straži.** Iz Rima je prišlo poročilo, da je polovica papeževe švicarske garde vsled prestroke discipline dezertirala. Že v XV. stoletju so imeli papeži katoliške Švicarje za svojo telesno stražo. Na predlog švicarskega kardinala Schimmerja je končno papež Julij II. sklenil s kantoni Lucern in Curih pogodbo, da morata ta dva kantona imeti vedno za papežovo telesno stražo 250 mož na razpolago. Sedaj obstoji papeževa te-

lesna straža iz 117 mož in sicer: stotnika-polkovnika, poročnika-majorja, kaplana-stotnika, stanovanjskega mojstra-stotnika I. razreda, sodnika-stotnika I. razreda in enega II. razreda, nadpobočnika-poročnika II. razreda, štiri pobočnike-podporočnike, sedem desetnikov, dveh vratarjev, dveh tamburjev in 94 helebardov. Stanovanjski mojster je obenem tajnik poveljništva. Kdor hoče stopiti v papežovo telesno stražo, mora biti rojen Švicar, katoliški, zakonski samec, ne čez 25 let star, 1.47 m visok in brez telesnih napak. Kdor v Švici ni bil rojen, ta tudi ne more priti k papeževi telesni straži. Izstop iz garde je prost, vendar se mora dva meseca poprej naznaniti poveljništvu. Po 18letnem službovanju ima vsak gardist pravico do do smrtne pokojnine, ki znaša po dve tretjini, po 25 letih pet šestin in po 30 letih pa vso plačo.

* **Koliko jezikov so govorili cesarji.** Friderik Barbarossa je govoril nemško, latinsko, brabantko, grško in lombardsko. Cesar Maksimilijan je znal osem jezikov in Karel V. je enkrat pravil: »Govorim italijansko s papežem, špansko s kraljico Ivano, svojo materjo, angleško s kraljico Katarino, svojo teto, flandersko s svojo prijateljico, francosko sam s seboj in nemško s — svojimi konji.

* **Medved na sprehodu.** V zverinjaškem vrtu v Elginu v Illinois so imeli medveda Doc' Bruin po imenu. Imeli so ga radi mladi in stari obiskovalci vrta. Pred Božičem mu pa postane kar naenkrat dolgčas in jo mahne, ko slučajno dobi odprto, na sprehod po mestu. Ni čuda, da je vzbudila nenavadna kostanjeva prikazen na ulici »izredno pozornost«. Ta pozornost se je pa izpremenila v temeljit strah, ko v vrtu tako dobrodušni in prijateljski Doc' Bruin popade nekega mestnega uslužbenca in raztrga z njega obleko. Vse začne bežati. Ko mrcina to zagleda, izpusti prvo žrtev in — začne tresti drevesa, na katera so pred njim zbežali ljudje. Ta njegova zabava pa ni več ugajala čuvaju zoologičnega vrta Tomažu Droyerju, ki je pohitel za beguncem s puško v roki. Vzame medveda na muho in ga ustrelil. V spomin za svoj izlet bo morala mrcina stati nagačena na vrtu, kjer ni hotela ostati živa.

* **Amerikanski čudaki.** A. D. Fowler iz Hardina v državi Illinois se je pred 30. leti zaklel, da se ne da niti ostriči, niti obriti, dokler se bo v mestu točila opojna pijača. Ostal je res mož beseda. A šele koncem lanskega leta se mu je izpolnila želja in bilo prepovedano točiti alkoholne pijače. Hudomušneži so trdili, da se na fanatika, ki se že niti pošteno umival ni, ni bilo mogoče niti pogledati več, tako je bil grd, a to da je pri njegovih soobčanih slednjic odločilo. Takoj po onem sklepu so Fowlerja odvlekli k brivcu, in ga dali slavnostno ostriči in obriti. Fowler se ni nič več branil, ker njegova želja se je iz-

polnila. — Farmer Jurij Lemberg in gospodična Helena Arnold sta se pripeljala z dežele iz Temple v mesto Waco, kjer sta se dala poročiti na strehi 22nadstropne hiše, najvišjega poslopja v Texaku. Lemberg je nevesti celo obljubil, da zleze na to višičino **po strelovodu**, kar mu je pa policijaj zabranila.

* **Natančnost inozemskih pošt.** Češki učitelj Loskot piše: Ker me zelo zanima mednarodni jezik »Esperanto«, si dopisujem esperantski z nekaterimi somišljeniki v tujih krajih. Dne 22. julija 1911 sem poslal »okrožno dopisnico«, izstrizeno iz navadnega risnega papirja, francoskemu učitelju na Francosko. Ta jo je odposlal dne 26. julija 1911 v Washington (v Ameriki). Odtod je odpotovala ta čisto navadna dopisnica 15. novembra v Cape Colony v Afriki, odkoder so jo poslali dne 19. oktobra v Mulwal v Avstraliji. Iz Mulvala je bila odposlana dne 17. novembra na moj naslov na Moravsko, kjer sem jo prejel dne 22. decembra 1911.

* **Prvi april na Laškem.** Prvi april je sicer po celem svetu v veliki časti. Toda težko kje tako, kot na Laškem. Najboljša šala se je posrečila letos pač v mestu Paviji. Neki Ferina je dal raznositi po mestu oglas z mestnim znakom in ponarejenim pečatom, s katerim so bili pozvani vsi lastniki psov pod najstrožjimi kaznimi, da morajo priti določeno uro dne 1. aprila s svojimi psi na magistrat, da se jih bo cepilo proti steklini. Na določeno uro je bil na magistratu strahovit naval. Drenjali so se tam mesarji s psi, velikimi kot žrebeta, gospodične s psički, ki se skrijejo prav lahko v rokavnik, mlekarice z raznimi psi, skratka vsi srečni lastniki zvestih štirinožcev, kjer so izvedeli, da oni oglas ni bil nič drugega kot »april«. — Čudno šalo si je izmislilo uredništvo lista »Regione«, ki je objavilo med oglasi: Anarhistični klub, 14. maja. Pozivljemo vse sodruge, naj pridejo v ponedeljek, dne 1. aprila ob 6. uri 30 minut polnoštevilno na postajo Termini pozdravit sodruga Arnalda Azaro, ki se vrača iz Tripolisa. Sodrugi pričakuje od naše vzajemnosti, da mu pomoremo dokazati, da ni v nobeni zvezi s krivcem atentata d'Albo. Po njegovem prihodu se vrši na znanem kraju posvetovanje. — **Tajnik.** — Namen poročila je bil, potegniti za nos policijo, kar se je tudi popolnoma posrečilo. Pregoreči detektivi so zaprli na omenjeni postaji potnika, ki se je imenoval slučajno Azara. Čeprav je dokazal, da še nikoli v svojem življenju ni bil v Tripolisu in da se mu niti ne sanja nenavadnemu sestanku, je vendar moral prebiti noč na policiji v luknji. — Previdnejši so bili oni lahkoživci in vesele dame v Turinu, ki so dobili za 1. april pozivnice za pričevanje o procesu proti lastnikom dveh zabavišč. Smatrali so povabilo za dovtip in so ostali lepo doma. Ta previdnost jim je prinesla vsakemu — 50 lir kazni.

* City = mesto, to je srednji del Londona.

* Iz življenja skušenega človeka. Pred 10. leti se je utaboril na travniku pri karlinski vojaški invalidni hiši cirkus Barnum & Bailley. Ena izmed najbolj privlačnih točk je bil tetovirani človek, t. j. možakar, ki je imel kožo vso prešpikano z različnimi podobami in okraski. Govorilo se je o njem, da je to bivši potovalec, ki je padel na svojem potovanju v roke divjim Indijancem, ki so ga hoteli ustreliti. Obsojenca je rešila poglavarjeva hči, ki je izjavila, da si ga vzame za moža. Zato se je pa moral dati tetovirati po celem telesu in živeti kot Indijanec. Čez nekaj časa se mu je posrečilo uiti ter priti h cirkusu. V resnici je bila pa vsa ta povest izmišljena od konca do kraja. Reš je bilo to, da se imenuje dotičnik Lojze Holeček, da je doma z Rudogorja in da se je dal tetovirati nalašč on sam na Nemškem, da bi se mogel dati razkazovati. Leta 1906 je prišel Holeček drugič v Prago, tokrat kot strežaj v blaznici. Vdal se je strastno špiritizmu in vsled mnogih poskusov se mu je tako zmešalo, da se mu je zdel vsak najmanjši pililaj vetra »pojav duha«, in vsako senco za zastorom je smatral za prikazen kakega prijatelja od onstran groba. V Pragi se je prikazal znova tretjič leta 1911., in sicer v vlogi krotilca in gojitelja velikanskih kač. V tej funkciji je naenkrat dobil ponudbo iz Amerike. Podal se je torej na policijo po potni list. A, lej ga kleka, tam so pa našli med starimi papirji, da je imel dragi Lojze pred leti nekakšen »nesporazum« s policaji, in da še ni odsedel prisojene kazni. Potem je bilo treba ugotoviti, če je prav pri zdravi pameti, ker brez takšnega spričevala bi ga v Ameriki ne marali. Tako je prišel Lojze v opazovanje sodnemu zdravniku dr. Slaviku, ki je preiskal njegovo duševno stanje in našel, da je naš špiritist popolnoma zdrav. Ker je Holeček, kar se tiče tetoviranja, nekaj res nenavadnega, ga je poprosil gospod profesor, naj bi se pustil fotografirati, da bi imel medicinski muzej nanj malo spomina. Holeček je blagovolil dovoliti in povedal tudi svoj životopis. Prej se je dal razkazovati samo v panoptiku, komediji, kjer se »vse vidi«. Ampak to je veliko premalo, zato je pridjal k temu novo točko: »trganje verig na prsih«, ter tudi pojasnil, kako se verige »trgajo«. O tetoviranju je rekel, da zelo boli in da traja več dni, predno se razbodena koža zopet zaceli. Od gospoda profesorja se je Lojze podal na kazensko sodišče, kjer se je nekoliko odpočil od trudpólnega letanja po svetu pred svojim potovanjem v Ameriko.

Listnica uredništva.

Ribnica: Hvala za zanimanje, se priporočamo!

Dopisnike prosimo potrpljenja. Radi praznika v četrtek smo to številko preje zaključili, kar je vsled tega zaostalo, pride prihodnjič na vrsto.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 10. avgusta 1912.

Trst: 88, 46, 9, 27, 41.

Linc: 73, 28, 31, 4, 71.

Dvignjene v sredo, dne 14. avgusta 1912.

Praga: 54, 57, 33, 19, 7.

Greh in smeh

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša voznja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARD

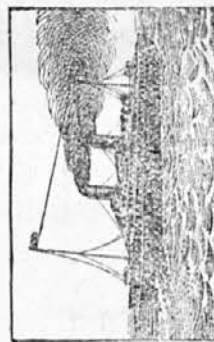
oblastveno potrjena pisarna

Ljubljana, Dunajska cesta 18

nasproti gostilne »pri Figovcu«.

Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

— Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno. —

brzoparniki »La Savoie«, »La Touraine«, »Rochambeau«, »Le Chicago«.

Lastna tovarna!

Priporočilo!

Ozirajte se pri nakupovanju oljnatih barv, lakov, firnežev in vseh v barvno stroko spadajočih predmetov na domačo tvrdko

Premrl & Jančar,

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Kolodvorska ulica 18.

Ceniki brezplačno!

Najboljša kakovost! Najnižje cene!

Kri! in dober zajutr dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju

Moč! in mleku, ako pijete **SLADIN**, to je dr. pl. Trnkóczyja

Zdravje! **SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

v Ljubljani zraven rotovža.

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste	1	80	2	—
1 " " " II. "	1	60	1	80
1 " " " III. "	1	50	1	70
1 " telečjega mesa	1	72	2	—
1 " praščjega mesa (svežega)	1	92	2	20
1 " " " (prekajenega)	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa	1	40	1	50
1 Prašiči na klavnici	1	30	1	40
1 " kozličevega mesa	1	80	1	90
1 kg masla	2	40	2	80
1 " masla surovega	2	40	2	70
1 " masti praščje	2	—	2	08
1 " slanine (špeha) sveže	1	72	1	92
1 " slanine prekajene	2	—	2	—
1 " sala	1	92	1	92
1 " surov. margarinškega masla	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinškega masla	2	00	2	20
1 jajce	—	73	—	8
1 l mleka	—	20	—	22
1 " " posnetega	—	08	—	10
1 " smetane sladke	—	—	—	—
1 " " kisle	1	—	1	20
1 kg medu	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla	3	20	3	80
1 piščanec	1	30	1	50
1 golob	—	50	—	70
1 raca	—	90	2	40
1 gos	5	00	5	8
1 kapun	0	—	0	—
1 puran	0	—	0	—
100 kg pšenične moke št 0	35	40	—	—
100 " " " " 1	35	20	—	—
100 " " " " 2	34	80	—	—
100 " " " " 3	34	50	—	—
100 " " " " 4	33	—	—	—
100 " " " " 5	32	50	—	—
100 " " " " 6	32	—	—	—
100 " " " " 7	28	—	—	—
100 " " " " 8	19	—	—	—
100 " koruzne moke	24	—	—	—
100 " ajdove moke . . . . . I.	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . . . II.	42	—	—	—
100 " ržene moke	33	50	—	—
1 l fižola	—	28	—	40
1 " graha	—	20	—	28
1 " leče	—	40	—	48
1 " kaše	—	28	—	30
1 " ričeta	—	24	—	26
100 kg pšenice	23	—	24	—
100 " rži	20	50	21	50
100 " ječmena	18	—	19	—
100 " ovsa	22	50	23	50
100 " ajde	25	—	26	—
100 " prosa belega	21	—	22	—
100 " " navadnega	—	—	—	—
100 " koruze	20	—	21	—
100 " činkvantina	23	—	—	—
100 " krompirja	5	—	6	—

Lesni trg
Cena trdemu lesu 9-50 do 12—K.
Cena mehkeemu les 8— do 9—K.

Trg za seno slamo, in steljo.
Na trgu je bilo
voz sena . . . . . 5 — 6 —
" slame . . . . . 4 — 5 —
" stelje . . . . . 3 — 4 —
" detelja . . . . . 5 — 6 —